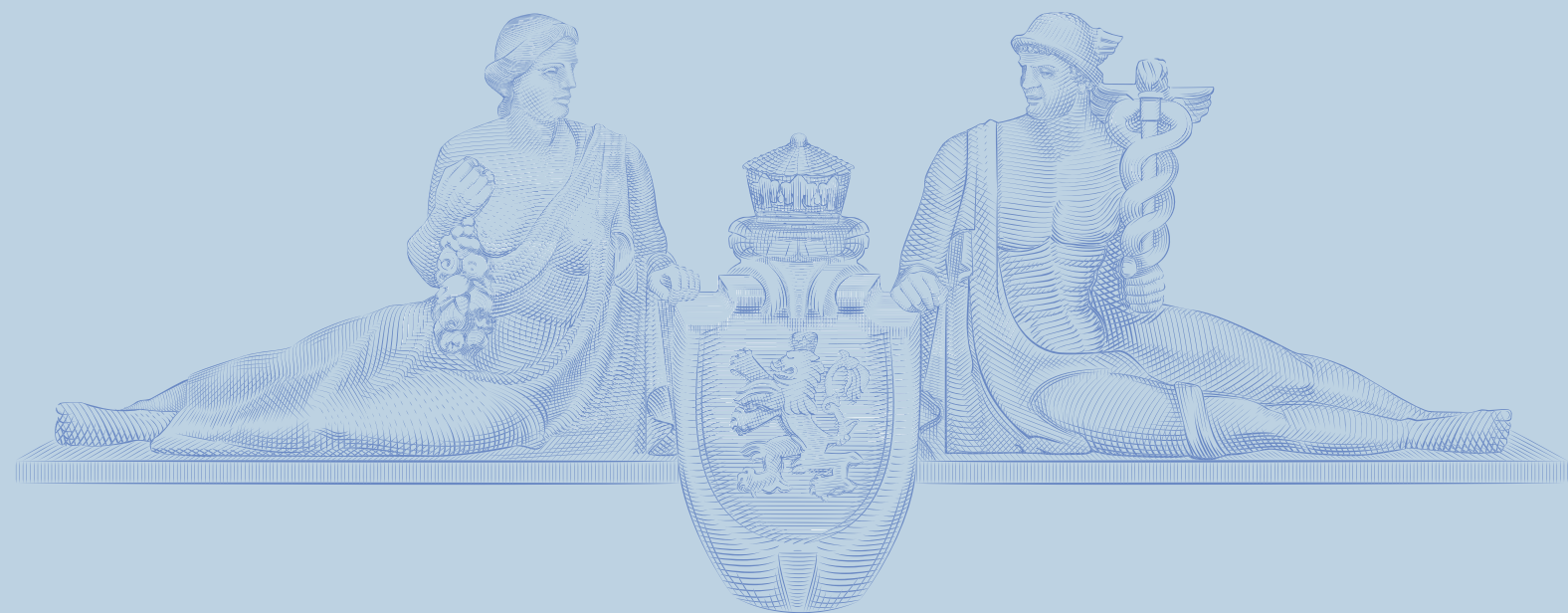

ТЕМАТИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И АКЦЕНТИ

ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КОНВЕРГЕНТНИЯ КРИТЕРИЙ ЗА ЦЕНОВА СТАБИЛНОСТ

(ИЗВАДКА ОТ „МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА“,
ДЕКЕМВРИ 2024 Г.)

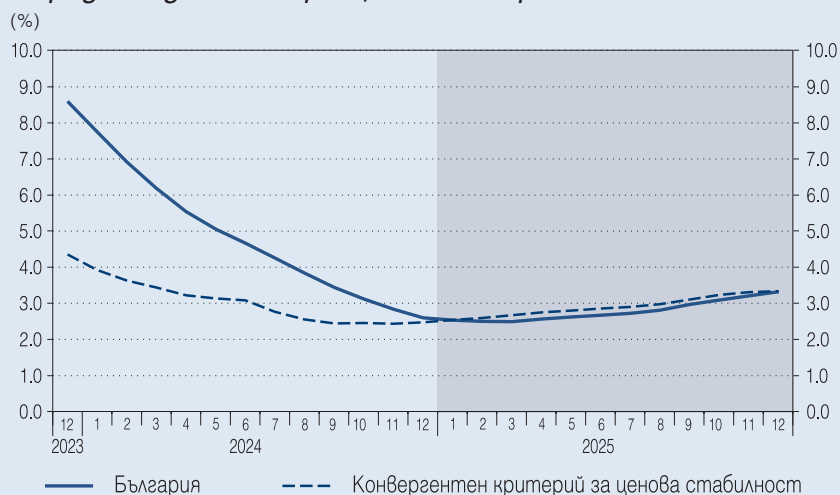
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

Оценка на степента на изпълнение на конвергентния критерий за ценова стабилност

Докладите на ЕК и ЕЦБ за конвергенцията, в които се представят оценките на институциите за напредъка, постигнат от държавите – членки на ЕС извън еврозоната, по отношение на приемането на еврото, се базират на критериите за конвергенция, които са посочени в член 140, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и доразвити в Протокол (№ 13) относно критериите за конвергенция¹. Член 1 от Протокол (№ 13) гласи, че „Критерият за ценова стабилност, посочен в член 140, параграф 1, първо тире от ДФЕС означава, че в съответната държава членка е налице ценова стабилност и средният темп на инфлацията за период от една година преди осъществяването на прегледа на резултатите не превишава с повече от 1½ процентни пункта този, който съществува най-много в три държави членки, имащи най-добри резултати в областта на ценовата стабилност. Инфлацията се измерва посредством индекс на потребителските цени на съпоставима база, като се отчитат различията в националните дефиниции.“. В конвергентните доклади на ЕК и ЕЦБ допълнително е пояснен подходът, който се следва при прилагането на разпоредбите на ДФЕС за изготвяне на оценките за конвергенция².

Графика 1 илюстрира динамиката на критерия за ценова стабилност (без определянето на държави „изключения“ при изчисляването му) и на средногодишната инфлация³ в България. Прогнозните стойности за 2025 г. са изчислени въз основа на текущата прогноза на БНБ за инфлацията в България и на най-актуалната прогноза на Европейската комисия (ЕК) от 15 ноември 2024 г. за инфлацията в останалите страни от ЕС⁴. За периода декември 2023 г. – декември 2024 г. се наблюдава устойчиво понижение на нивото на средногодишната инфлация в България, което се осъществява с по-бързи темпове от понижението при ценовия критерий.

Графика 1. Прогноза за критерия за ценова стабилност и средногодишна инфлация в България

Забележка: Конвергентният критерий за ценова стабилност, представен на графиката, не включва определянето на държави „изключения“ при изчисляването му.

Източници: НСИ, Евростат, изчисления на БНБ.

¹ Виж [ОВ С 202, 7.6.2016, с. 281–282](#).

² Виж стр. 7-8 от Конвергентния доклад на ЕЦБ за 2024 г. тук: [Convergence Report, June 2024](#).

³ Средногодишната инфлация се изчислява като процент на изменение на ХИПЦ за последните 12 месеца към даден месец спрямо предходните 12 месеца.

⁴ Прогнозите на БНБ и на ЕК се изготвят с данни с тримесечна честота и поради това са извършени допълнителни преобразувания на прогнозните стойности. Тримесечните прогнозни стойности за годишната инфлация са интерполирани механично, така че да се получат годишни темпове на растеж на потребителските цени по месеци. Впоследствие от така получената инфлация по месеци се изчислява средногодишната инфлация през всеки месец за предходните 12 месеца на базата на отчетни и прогнозни данни. Този механичен подход за получаване на прогнозни стойности за инфлацията по месеци внася допълнителна несигурност в представените оценки за степента на изпълнение на конвергентния критерий за ценова стабилност.

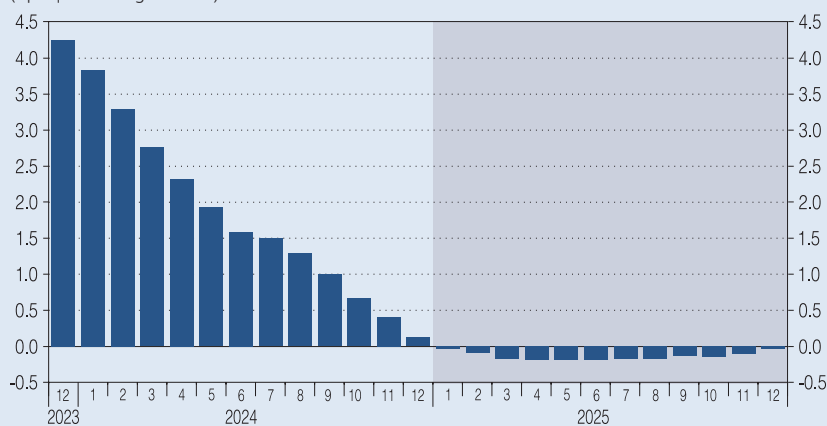
На графика 2 е показано отклонението на средногодишната инфлация в България спрямо критерия за ценова стабилност (без определянето на държави „изключения“ при изчисляването му), като разликата между двете постепенно намалява през 2024 г. На базата на отчетните данни към декември 2024 г. за всички страни от ЕС, включително България, ценовият критерий възлиза на 2.47% (без определянето на държави „изключения“), с което средногодишната инфлация в България (2.60%) надвишава критерия с 0.13 процентни пункта.

Според прогнозата към 15 януари 2025 г. средногодишната инфлация в България се очаква да възлезе на 3.3% през 2025 г., което представлява ревизия в посока по-висока инфлация спрямо макроикономическата прогноза от ноември 2024 г. Въпреки това, оценките показват, че България може да изпълни конвергентния критерий за ценова стабилност през януари 2025 г. и да продължи да го изпълнява през остатъка от годината.

Следва да се отбележи, че съществува много голяма степен на несигурност по отношение на прогнозата за критерия за ценова стабилност, както и за очакваното отклонение на средногодишната инфлация в България от него. Освен от несигурността по отношение на прогнозата за инфлацията в България (виж раздел „Рискове пред реализирането на прогнозата“) и в останалите държави от ЕС, представените оценки зависят в значителна степен и от окончателните параметри на мерките на държавните институции в България⁵, които оказват влияние върху потребителските цени, както и от степента на пренасяне на ефектите им върху компонентите на ХИПЦ.

Графика 2. Прогноза за отклонение на средногодишната инфлация в България от критерия за ценова стабилност

(процентни пунктове)

Забележка: Конвергентният критерий за ценова стабилност, представен на графиката, не включва определянето на държави „изключения“ при изчисляването му.

Източници: НСИ, Евростат, изчисления на БНБ.

⁵ За повече информация относно заложените в прогнозата мерки виж частта за инфлацията в раздел „Прогноза за основните макроикономически показатели за периода 2024–2026 г.“.

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА НА СКУЛПТУРНАТА ГРУПА „ХЕРМЕС И ДЕМЕТРА“, ДЕЛО НА КИРИЛ ШИВАРОВ, РАЗПОЛОЖЕНА НА ЮЖНАТА ФАСАДА НА СГРАДАТА НА БНБ